

LIETUVOS ADMINISTRACINIŲ GINČŲ KOMISIJA

S P R E N D I M A S

2024 m. lapkričio 14 d. Nr. 21RE- (AG-782/06-2024)
Vilnius

Lietuvos administracinių ginčų komisija (toliau – ir Komisija), susidedanti iš narių Edvardo Juciaus (Komisijos posėdžio pirmininkas), Vytauto Kurpuveso ir Ingos Morkvėnienės (pranešėja), sekretoriaujant Ramūnei Misevičiūtei, dalyvaujant pareiškėjui G. B.,

atsakovo Nacionalinio visuomenės sveikatos centro prie Sveikatos apsaugos ministerijos įgaliotai atstovei D. Š.,

viešame Komisijos posėdyje žodinio proceso tvarka vaizdo konferencijos būdu išnagrinėjo administracinį ginčą pagal pareiškėjo G. B. skundą atsakovui Nacionaliniam visuomenės sveikatos centrui prie Sveikatos apsaugos ministerijos dėl sprendimo panaikinimo ir įpareigojimo atlikti veiksmus.

Komisija

n u s t a t ė:

pareiškėjas G. B. skundu Komisijos prašo panaikinti Nacionalinio visuomenės sveikatos centro prie Sveikatos apsaugos ministerijos Vilniaus departamento 2024-09-25 raštą Nr. (10-12 4.80 Mr)2-36119 „Dėl Paviršinių nuotekų valymo įrenginių ir kaupyklos, Lietaus parko teritorijoje, (duomenys neskelbtini), kvapo“ (toliau – Raštas) ir įpareigoti Nacionalinį visuomenės sveikatos centrą prie Sveikatos apsaugos ministerijos iš naujo išnagrinėti pareiškėjo 2024-08-29 skundą bei į jį atsakyti pagal įstatymų reikalavimus.

Pareiškėjas skunde nurodo, kad Nacionalinis visuomenės sveikatos centras prie Sveikatos apsaugos ministerijos (toliau – NVSC) nesivadovauja Lietuvos Respublikos viešojo administravimo įstatymo 11 straipsnio 3 dalyje numatytais pagrindais ir NVSC atsisakymas nagrinėti pareiškėjo 2024-08-29 skundą nėra pagrįstas konkrečiomis įstatymo nuostatomis, todėl yra neteisėtas.

Pareiškėjo nuomone, NVSC Rašto turinys, susijęs su higienos normomis, yra nereikšmingas, kadangi tai negali būti skundo nenagrinėjimo pagrindu, kurį nustato Viešojo administravimo įstatymo 11 straipsnio 3 dalis. Pareiškėjo teigimu, atsakovas nesivadovauja viešojo administravimo principais, numatytais Viešojo administravimo įstatymo 3 straipsnyje, ypač įstatymo viršenybės, išsamumo ir nepiktnaudžiavimo valdžia. Net ir tuo atveju, jeigu keliamas klausimas (nemalonus ir galimai žalą sveikatai keliantis kvapas, pažeidžiantis pareiškėjo teises ir interesus, kuriuos prašoma ginti) nepriklausytų NVSC kompetencijai, atsakovas turi pareigą pareiškėjo skundą persiųsti kompetentingam viešojo administravimo subjektui arba nurodyti, kad tokio subjekto nėra, paaiškindamas nenagrinėjimo priežastis (Viešojo administravimo įstatymo 11 straipsnio 4 dalis). Šiuo atveju atsakovas to nepadarė, nevykdydamas savo pareigų.

Pareiškėjas skunde nurodo, kad NVSC apie skundo nenagrinėjimą informavo pažeidęs Viešojo administravimo įstatymo 11 straipsnio 4 dalyje nustatytą terminą, jeigu skundo klausimas nepriklausytų NVSC kompetencijai. Koku (kitu) pagrindu NVSC nenagrinėja pareiškėjo skundo –

pareiškėjui nėra aišku. Pareiškėjo vertinimu, NVSC nevykdo savo pareigos nurodyti skundo nenagrinėjimo priežastis, sutinkančias su įstatymu (Viešojo administravimo įstatymo 11 straipsnio 3 dalimi). Pareiškėjo nuomone, termino pažeidimas ir pareigų nevykdymas turi būti aiškiai konstatuotas.

Pareiškėjas taip pat nurodo, kad NVSC privalo būti įpareigotas išnagrinėti pareiškėjo skundą ir į jį atsakyti kaip numato įstatymas. Atsisakymas nagrinėti pareiškėjo skundą privalo atitikti įstatymo reikalavimus, t. y. jame turi būti nurodytos įstatymo numatytos skundo nenagrinėjimo priežastys, jos turi būti paaiškintos, o skundas (konkretūs klausimai) turi būti persiųsti kompetentingam asmeniui arba aiškiai nurodyta, kad nėra kito kompetentingo asmens. Skundžiamas Raštas, kuriuo pareiškėjas buvo informuotas apie jo 2024-08-29 skundo nenagrinėjimą, turi būti panaikintas kaip būtina sąlyga, tenkinant pareiškėjo skundo reikalavimą (b. l. 1, 2).

Komisijos posėdyje pareiškėjas palaikė skundo Komisijai reikalavimus. Papildomai paaiškino, kad atsakovas savo atsakymą turi pagrįsti įstatymais, o nagrinėjamu atveju to nepadarė. Pareiškėjo vertinimu, atsakovas neatsakė į pareiškėjo 2024-08-29 skundą.

Nacionalinis visuomenės sveikatos centras prie Sveikatos apsaugos ministerijos prašo Komisijos pareiškėjo skundą atmesti kaip nepagrįstą.

Pareiškėjas skunde nesutinka su NVSC Vilniaus departamento priimtu Raštu, kuriuo buvo atsisakyta nagrinėti pareiškėjo 2024-08-29 skundą, ir reikalauja įpareigoti NVSC išnagrinėti pateiktą skundą.

Atsakovas paaiškina, kad NVSC Vilniaus departamentas, 2024-08-29 (DVS reg. Nr. 1-56332) gavęs pareiškėjo pateiktą skundą dėl paviršinių nuotekų valymo įrenginių ir kaupyklos, įrengtų Lietaus parko teritorijoje, (duomenys neskelbtini), eksploataavimo galimai pažeidžiant aplinkosauginius reikalavimus ir skleidžiamų kvapų, ėmėsi Viešojo administravimo įstatyme ir Kvapų kontrolės gyvenamosios aplinkos ore taisyklėse, patvirtintose Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro 2010 m. spalio 4 d. įsakymu Nr. V-885 „Dėl Lietuvos higienos normos HN 121:2010 „Kvapo koncentracijos ribinė vertė gyvenamosios aplinkos ore“ ir Kvapų kontrolės gyvenamosios aplinkos ore taisyklių patvirtinimo“ (toliau – Kvapų kontrolės taisyklės), numatytų veiksmų.

NVSC cituoja Lietuvos Respublikos visuomenės sveikatos priežiūros įstatymo 15 straipsnio 8 punkte įtvirtintas nuostatas, t. y., kad NVSC pavesta vykdyti kvapų kontrolę gyvenamuosiuose ir visuomeninės paskirties pastatuose. Kvapų kontrolė vykdoma vadovaujantis Lietuvos higienos norma HN 121:2010 „Kvapo koncentracijos ribinė vertė gyvenamosios aplinkos ore“, patvirtinta Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro 2010 m. spalio 4 d. įsakymu Nr. V-885 „Dėl Lietuvos higienos normos HN 121:2010 „Kvapo koncentracijos ribinė vertė gyvenamosios aplinkos ore“ ir Kvapų kontrolės gyvenamosios aplinkos ore taisyklių patvirtinimo“ (toliau – Lietuvos higienos norma HN 121:2010), nuostatomis ir Kvapų kontrolės taisyklių nustatyta tvarka.

NVSC Vilniaus departamentas, vadovaudamasis Viešojo administravimo įstatymo 11 straipsnio 4 dalimi ir Lietuvos Respublikos aplinkos apsaugos valstybinės kontrolės įstatymo 3 straipsnio 5 punktu, kuriuo pavesta aplinkos apsaugos valstybinės kontrolės institucijoms ir pareigūnams kontroliuoti, ar fiziniai ir juridiniai asmenys laikosi nustatytų teršalų išmetimo ir išleidimo į aplinką bei aplinkos kokybės reikalavimų normų, 2024-09-06 raštu Nr. (10-124.80 Mr)2-33404 „Dėl skundo persiuntimo nagrinėti pagal kompetenciją ir informacijos, susijusios su kvapais, patikslinimo“ Aplinkos apsaugos departamento prie Aplinkos ministerijos Vilniaus valdybai persiuntė pareiškėjo 2024-08-29 skundą dalyje dėl Paviršinių nuotekų valymo įrenginių ir kaupyklos, įrengtų Lietaus parko teritorijoje, (duomenys neskelbtini), eksploataavimo galimai pažeidžiant aplinkosauginius reikalavimus, nagrinėti pagal kompetenciją.

NVSC Vilniaus departamentas, įvertinęs pareiškėjo 2024-08-29 skunde pateiktą informaciją ir vadovaudamasis Kvapų kontrolės taisyklių 6, 7 punktų nuostatomis, 2024-09-06 raštu Nr. (10-124.80 Mr)2-33404 „Dėl skundo persiuntimo nagrinėti pagal kompetenciją ir informacijos, susijusios

su kvapais, patikslinimo“ kreipėsi į pareiškėją, prašydamas pateikti kvapo kontrolei trūkstamą informaciją. NVSC Vilniaus departamentas, gavęs pareiškėjo 2024-09-09 raštu pateiktą informaciją, kad kvapas jaučiamas Lietaus parko teritorijoje, kurioje yra paviršinių nuotekų valymo įrenginiai ir kaupykla, Raštu pagrįstai atsakė pareiškėjui, kad skundas dėl kvapų nebus nagrinėjamas, kadangi Lietaus parko teritorijai, kurioje yra paviršinių nuotekų valymo įrenginiai ir kaupykla, nėra taikoma kvapo koncentracijos ribinė vertė pagal Lietuvos higienos normos HN 121:2010 nuostatas, nustatančias, kad kvapo koncentracijos ribinė vertė taikoma gyvenamųjų ir visuomeninės paskirties pastatų patalpų, susijusių su apgyvendinimu, švietimo ir ugdymo, asmens sveikatos priežiūros įstaigų patalpų bei jų aplinkos orui. Atsakovo teigimu, kadangi kvapo ribinė vertė nėra nustatyta parkų teritorijoms, todėl nėra viešojo administravimo institucijų, kurios nagrinėtų skundus dėl kvapų tokiose teritorijose. Atitinkamai, dėl šios priežasties NVSC Vilniaus departamentas pareiškėjo skundo dėl kvapų Lietaus parko teritorijoje, kurioje yra paviršinių nuotekų valymo įrenginiai ir kaupykla, negalėjo persiųsti jokiai kitai viešojo administravimo institucijai. Taip pat Raštu pareiškėjui buvo paaiškinta, kad pakartotinai kreiptųsi į NVSC Vilniaus departamentą, jeigu ūkinėje komercinėje veikloje naudojamų stacionarių taršos šaltinių skleidžiamas kvapas jaučiamas gyvenamojo namo aplinkoje (b. l. 40–42, 68, 78–80).

Komisijos posėdyje atsakovo atstovė palaikė NVSC poziciją, išdėstyta atsiliepime į pareiškėjo skundą, ir prašė skundą atmesti kaip nepagrįstą. Papildomai paaiškino, kad pareiškėjo 2024-08-29 skundas buvo dėl kvapų ir galimai aplinkosaugos pažeidimų. Pastaroji skundo dalis pagal kompetenciją buvo persiųsta nagrinėti Aplinkos apsaugos departamentui prie Aplinkos ministerijos. Skundo dalis dėl kvapų buvo pradėta nagrinėti, kai kvapų kontrolė pavesta NVSC, tačiau, gavus iš pareiškėjo papildomą informaciją ir paaiškėjus, kad kvapas jaučiamas ne gyvenamosios aplinkos teritorijoje, atsakovas pareiškėjui Rašte nurodė, kad NVSC neatlieka kvapų kontrolės, nes toje teritorijoje netaikoma Lietuvos higienos norma HN 121:2010.

Skundas tenkintinas

Administracinio ginčo bylos duomenimis nustatyta, kad pareiškėjas 2024-08-29 pateikė NVSC ir Centrinei projektų valdymo agentūrai skundą, kuriame nurodė, kad (duomenys neskelbtini), t. y. Lietaus parko teritorijoje, buvo pastatyti Paviršinių nuotekų valymo įrenginiai ir kaupykla, finansuoti Europos Sąjungos Sanglaudos fondų lėšomis. Nuo jų pastatymo teritorijoje iš valymo įrenginių ir kaupyklos sklinda nemalonus kvapas (dažnai pykinantis ir verčiantis nekvėpuoti net praeinant), į kaupyklą išleidžiami naftos produktai, kuriuos po skundų tenka neutralizuoti, purškiant krantus specialiomis priemonėmis. Prie pat valymo įrenginių, tarp jų ir kaupyklos, yra didelė vaikų žaidimų aikštelė, kurioje vaikai ir kūdikiai su tėvais praleidžia ilgą laiką (valandas), patirdami mažiausiai nepatogumus ir galimai žalą sveikatai. Pareiškėjas skundu prašė juos apginti: 1) imtis visų įmanomų priemonių pagal kompetenciją, kad aplinkos tarša ir daroma žala būtų nustatyta, išaiškintos ir įvertintos jos priežastys, ir tarša būtų nutraukta (reikšmingai sumažinta), pareiškėjo (kitų žmonių) teisės ir teisėti interesai nebūtų pažeidžiami; 2) taikyti už taršą, žalą, teisių ir interesų pažeidimą kaltiems asmenims, įskaitant adresatų valdymo organus ir darbuotojus, neužtikrinusius tinkamos kontrolės, atsakomybę; 3) atsakant pateikti visus skundo nagrinėjimo ir administracinės procedūros metu surinktus dokumentus ir kitą informaciją; 4) kviesti pareiškėją į faktinių duomenų patikrinimą vietoje. Pareiškėjas antrajam adresatui (Centrinei projektų valdymo agentūrai) taip pat nurodė išvelgtinas problemas, dėl kurių, pareiškėjo nuomone, turėtų būti tiriamas, vertinamas, finansinių lėšų panaudojimas, sutarčių vykdymas ir imamas korekcinis priemonių. Pareiškėjas taip pat nurodė, kad skundo priede (aprašymo papunkčiuose Nr. 0–8) trumpai apibūdintos akivaizdžios problemos. Pareiškėjas prašė išnagrinėti šiame skunde ir jo priede keliamus klausimus ir išsamiai informuoti apie taikytas priemones, kad Europos Sąjungos Sanglaudos fondo lėšos būtų naudojamos tinkamai, nebūtų naudojamos darant žalą aplinkai (gyventojų sveikatos ir gyvybės grėsmei ir gyvūnų žudymui) (b. l. 4–8, 43–47).

NVSC Vilniaus departamentas 2024-09-06 raštu Nr. (10-12 4.80 Mr)2-33404 „Dėl skundo persiuntimo nagrinėti pagal kompetenciją ir informacijos, susijusios su kvapais, patikslinimo“, įvertinęs pareiškėjo skunde pateiktą informaciją ir vadovaudamasis Kvapų kontrolės taisyklių 6, 7 punktų nuostatomis, paprašė pareiškėjo iki 2024-09-12 raštu (Kalvarijų g. 153, Vilnius) ar elektroniniu paštu (vilnius@nvsc.lt, (duomenys neskelbtini)) patikslinti (papildyti) informaciją apie pareiškėjo gyvenamosios vietos adresą, kontaktinį telefono numerį, laiką, kada jaučiamas kvapas, kada jis intensyviausias ir laiką, kada pareiškėjas siūlo atlikti kvapo kontrolę. Taip pat NVSC Vilniaus departamentas, vadovaudamasis Viešojo administravimo įstatymo 11 straipsnio 4 dalimi ir Lietuvos Respublikos aplinkos apsaugos valstybinės kontrolės įstatymo 3 straipsnio 5 punktu, kuriuo pavesta aplinkos apsaugos valstybinės kontrolės institucijoms ir pareigūnams kontroliuoti, ar fiziniai ir juridiniai asmenys laikosi nustatytų teršalų išmetimo ir išleidimo į aplinką bei aplinkos kokybės reikalavimų normų, persiuntė Aplinkos apsaugos departamento prie Aplinkos ministerijos Vilniaus valdybai pareiškėjo skundą dalyje dėl Paviršinių nuotekų valymo įrenginių ir kaupyklos, įrengtų Lietaus parko teritorijoje, (duomenys neskelbtini), eksploataavimo galimai pažeidžiant aplinkosauginius reikalavimus nagrinėti pagal kompetenciją ir paprašė apie priimtus sprendimus informuoti pareiškėją ir NVSC Vilniaus departamentą (b. l. 17–22, 48–56).

Pareiškėjas 2024-09-09 pateikė NVSC patikslinimus bei nurodė, kad nemalonus kvapas yra jaučiamas visada pareiškėjui dažnai, kelis kartus per savaitę lankantis bent jau dalyje nurodytos teritorijos. Kadangi kvapas nėra pastovus ar taisyklingai pasikartojantis, pareiškėjas pasiūlė atlikti kelis patikrinimus, atsižvelgiant į žinomus ar lengvai nuspėjamus veiksnius: karštą ir vėsią dieną, rytę ir popiet ar vakare, po lietaus ir po ilgo laikotarpio be jo ar per sausrą, skirtingais metų laikais ir vegetacijos laikotarpiais. Apsilankius vietoje tik kartą ar neapėjus aktualios teritorijos gali būti padarytos klaidingos išvados (b. l. 3, 57).

NVSC Vilniaus departamentas 2024-09-25 Raštu informavo pareiškėją, kad kvapų kontrolė atliekama etapais, kurių pirmame etape vertinamas kvapas vietoje, t. y. pareiškėjo gyvenamojoje aplinkoje ir ūkio subjekto veiklavietėje (vietovėje) ir nustatoma, ar pareiškėjo gyvenamosios aplinkos ore bei ūkinės veiklos vykdymo vietoje (vietovėje) yra jaučiamas kvapas, ar šis kvapas gali būti siejamas su skunde nurodyta ūkine veikla. NVSC Vilniaus departamentas nurodė, kad pareiškėjas, atsakydamas NVSC Vilniaus departamentui, 2024-09-09 raštu pateikė informaciją, kad kvapas jaučiamas Lietaus parko teritorijoje, kurioje yra Paviršinių nuotekų valymo įrenginiai ir kaupykla, t. y. teritorijoje, kurioje nėra taikoma kvapo koncentracijos ribinė vertė pagal Lietuvos higienos normos HN 121:2010 nuostatas. Atitinkamai, dėl šios priežasties pareiškėjo skundas dėl Paviršinių nuotekų valymo įrenginių ir kaupyklos, įrengtų Lietaus parko teritorijoje, (duomenys neskelbtini), skleidžiamų kvapų nebus nagrinėjamas (b. l. 9–16, 64–67).

Atliekant pasirengimo skundą nagrinėti Komisijos posėdyje veiksmus, Komisijos iniciatyva buvo gautas Lietuvos Respublikos aplinkos ministerijos paaiškinimas (2024-10-16 rašte Nr. D8(E)-4696 „Dėl paaiškinimų pateikimo“), kad ūkinei veiklai vykdyti išduodamuose taršos integruotos prevencijos ir kontrolės leidimuose, taršos leidimuose gali būti numatyta „Kvapų dalis“, už kurios kontrolę atsako NVSC, o aplinkos apsaugos valstybinę kontrolę atliekanti institucija reaguoja į skundus, kuriuose teikiama informacija apie nuo ūkinės veiklos sklindančius kvapus, nes kvapas – vienas iš elementų, identifikuojančių apie galimą aplinkos taršą. Aplinkos ministerijos nuomone, kvapas, kaip medžiagos savybė veikia gyventojų dvasinę, fizinę ir socialinę gerovę, t. y. visuomenės sveikatą, kurios saugą turėtų užtikrinti sveikatos priežiūros, saugos srityje veikiančios institucijos (b. l. 85–87).

GINČAS kilo dėl 2024-09-25 Rašto teisėtumo, kai pareiškėjas skunde Komisijai nurodo, kad atsakovas nepagrįstai atsisakė nagrinėti jo 2024-08-29 skundą, o net ir tuo atveju, jeigu skunde keliamas klausimas (nemalonus ir galimai žalą sveikatai keliantis kvapas, pažeidžiantis pareiškėjo teises ir interesus, kuriuos pareiškėjas prašo ginti) nepriklausytų atsakovo kompetencijai, pareiškėjo vertinimu, atsakovas pažeidė Viešojo administravimo įstatymo 11 straipsnio 4 dalies taisyklę ir

terminus, nepersiusdamas skundo kompetentingam subjektui arba neinformuodamas, kad nėra kito subjekto, kuriam gali būti perduotas skundo nagrinėjimas.

Byloje nėra ginčo, kad NVSC veikla priskirtina viešajam administravimui (Viešojo administravimo įstatymo 5 straipsnio 1 dalies 1 punkto a) papunktis, 2 dalies 1 punktas), o atsakovo priimamiems sprendimams (atsakymams) taikomi ir Viešojo administravimo įstatymo nustatyti reikalavimai.

Pagal Viešojo administravimo įstatymo 2 straipsnio 12 dalį skundas – asmens kreipimasis į viešojo administravimo subjektą, kuriame tas asmuo nurodo, kad yra pažeistos jo ar kito asmens teisės ar teisėti interesai, ir prašo juos apginti. Viešojo administravimo subjektai administracinius sprendimus gali priimti savo iniciatyva arba gavę asmenų prašymus ar skundus (Viešojo administravimo įstatymo 10 straipsnio 3 dalis). „Viešojo administravimo subjektas administracinį sprendimą dėl asmens prašymo ar skundo turi priimti per 20 darbo dienų nuo tokio prašymo ar skundo gavimo dienos. <...>. Kai dėl objektyvių priežasčių per šį terminą administracinis sprendimas negali būti priimtas, viešojo administravimo subjektas šį terminą gali pratęsti ne ilgiau kaip 10 darbo dienų. Asmeniui apie tokį termino pratęsimą per 5 darbo dienas nuo sprendimo pratęsti terminą priėmimo dienos pranešama raštu ir nurodomos pratęsimo priežastys“ (Viešojo administravimo įstatymo 10 straipsnio 4 dalis).

Pareiškėjas 2024-08-29 skunde akcentuoja Lietaus parko teritorijoje, kurioje pastatyti paviršinių nuotekų valymo įrenginiai ir kaupykla, sklindanti nemalonų kvapą, galimai daromą aplinkos taršą, galimai žalą sveikatai ir pareiškėjo teisės bei teisėtų interesų į saugią ir nekenksmingą aplinką pažeidimą. Iš Viešojo administravimo sąvokos „skundas“ apibrėžimo ir pareiškėjo 2024-08-29 kreipimosi turinio spręstina, kad šis pareiškėjo kreipimasis vertintinas kaip skundas.

Vadovaujantis Viešojo administravimo įstatymo 11 straipsnio 1 dalimi, asmenų prašymus ir skundus viešojo administravimo subjektai nagrinėja pagal Lietuvos Respublikos Vyriausybės patvirtintas taisykles.

Asmenų prašymų ir skundų nagrinėjimo viešojo administravimo subjektuose taisyklės, patvirtintos Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2007-08-22 nutarimu Nr. 875 „Dėl Asmenų prašymų ir skundų nagrinėjimo viešojo administravimo subjektuose taisyklių patvirtinimo“ (toliau – Taisyklės), reglamentuoja prašymų ir skundų nagrinėjimą ir asmenų aptarnavimą viešojo administravimo subjektuose, taip pat subjektuose, kurie teikia viešąsias paslaugas ir nagrinėja prašymus ir skundus dėl šių viešųjų paslaugų (Taisyklių 1 punktas). Pagal Taisyklių 35 punktą prašymus ar skundus institucijos nagrinėja ir į juos atsako pagal teisės aktais joms nustatytą kompetenciją.

Viešojo administravimo įstatymo 1 straipsnio 2 dalyje nustatyta, kad šio įstatymo antrojo ir trečiojo skyrių nuostatos viešojo administravimo subjektams, atliekantiems funkcijas pagal kituose įstatymuose, Europos Sąjungos teisės aktuose ar Lietuvos Respublikos tarptautinėse sutartyse nustatytą tvarką, taikomos tiek, kiek jų veiklos priimant administracinius sprendimus, teikiant administracines paslaugas, priimant ir nagrinėjant prašymus ar skundus nenustato kiti tokią veiklą reglamentuojantys įstatymai, Europos Sąjungos teisės aktai ar Lietuvos Respublikos tarptautinės sutartys. Pagal Taisyklių 2 punktą, nagrinėjant asmenų prašymus ir skundus ir aptarnaujant asmenis institucijose Taisyklių nuostatos taikomos tiek, kiek tų teisinių santykių nereglamentuoja įstatymai, tiesiogiai taikomi Europos Sąjungos teisės aktai, Lietuvos Respublikos tarptautinės sutartys ar jų pagrindu priimti teisės aktai. Taigi, kituose įstatymuose gali būti nustatyta ir kita NVSC gautų asmenų skundų nagrinėjimo tvarka.

NVSC, priimdamas ginčijamą Raštą, privalėjo vadovautis iš gero administravimo principo kylančiais imperatyvais (šis principas įtvirtintas svarbiausiuose nacionalinio lygmens (žr. Lietuvos Respublikos Konstitucijos 5 straipsnio 3 dalies nuostatą, kad visos valdžios įstaigos tarnauja žmonėms) bei tarptautiniuose dokumentuose (Europos Sąjungos pagrindinių teisių chartijos 41 straipsnyje ir kt.)), iš kurių išplaukia, kad valstybės institucijos, priimdamos administracinius sprendimus, privalo dirbti rūpestingai ir veikti taip, kad administracinėje procedūroje būtų laikomasi

visų teisės aktų nuostatų. Lietuvos vyriausiasis administracinis teismas ne kartą yra konstatavęs, kad atsakingo valdymo (gero administravimo) principas, be kita ko, įtvirtina ir viešojo administravimo subjekto pareigą imtis aktyvių veiksmų vykdant administracinę procedūrą; pagal gero administravimo principą valstybės institucijos turi vykdyti procedūrą nešališkai ir objektyviai; formaliai ir biurokратиškai vykdomos viešojo administravimo funkcijos nesiderina su gero administravimo principu (žr., pvz., 2016 m. liepos 21 d. nutartį administracinėje byloje Nr. I-13-520/2016).

Vadinasi, vertinant ginčijamo Rašto teisėtumą, būtina nustatyti, ar atsakovas turėjo teisinį ir faktinį pagrindą atsisakyti nagrinėti pareiškėjo 2024-08-29 skundą ir, ar jis, atsakydamas į šį pareiškėjo skundą, nepažeidė iš gero administravimo principo kylančių imperatyvų.

Ginčo teisiniams santykiams taikytinos Rašto priėmimo metu aktualios redakcijos Lietuvos Respublikos visuomenės sveikatos priežiūros įstatymo, jo įgyvendinamųjų teisės aktų, Viešojo administravimo įstatymo, kitų teisės aktų nuostatos.

Europos Sąjungos pagrindinių teisių chartijos 35 straipsnyje, be kita ko, nustatyta, kad, „Apibrėžiant ir vykdam visą Sąjungos politiką ir veiklą, užtikrinamas aukštas žmonių sveikatos apsaugos lygis“.

Lietuvos Respublikos visuomenės sveikatos priežiūros įstatymo 2 straipsnio 1 ir 2 dalyse apibrėžta, kad visuomenės sveikata – gyventojų visapusė dvasinė, fizinė ir socialinė gerovė, o visuomenės sveikatos priežiūra – organizacinių, teisinių, ekonominių, techninių, socialinių bei medicinos priemonių, padedančių įgyvendinti ligų ir traumų profilaktiką, išsaugoti visuomenės sveikatą bei ją stiprinti, visuma. Visuomenės sveikatos sauga – organizacinių, techninių, socialinių, ekonominių ir teisinių priemonių, skirtų visuomenės ar atskirų jos grupių sveikatai apsaugoti nuo visuomenės sveikatai darančių įtaką veiksnių kenksmingo poveikio arba šio poveikio rizikai kiek įmanoma sumažinti, visuma (Visuomenės sveikatos priežiūros įstatymo 2 straipsnio 11 dalis). Pagal to paties įstatymo 12 straipsnį NVSC yra vienas iš visuomenės sveikatos priežiūros viešojo administravimo subjektų. Visuomenės sveikatos priežiūros įstatymo 15 straipsnio 2, 6, 8 ir 15 punktai įgalioja NVSC: pagal asmenų prašymus, pranešimus, skundus vykdyti visuomenės sveikatos saugos reglamentų (higienos normų), kurių kontrolė nėra pavesta kitiems viešojo administravimo subjektams, laikymosi kontrolę (valstybinę visuomenės sveikatos saugos kontrolę) pagal sveikatos apsaugos ministro nustatytą kontroliuojamų sričių sąrašą (2 punktas); vykdyti sanitarinės apsaugos zonų valstybinę visuomenės sveikatos saugos kontrolę (6 punktas); vykdyti kvapų valstybinę visuomenės sveikatos saugos kontrolę gyvenamuosiuose ir visuomeninės paskirties pastatuose, įskaitant tai, kaip laikomasi taršos integruotos prevencijos ir kontrolės leidimuose ir taršos leidimuose Nacionalinio visuomenės sveikatos centro nustatytų sąlygų dėl kvapų valdymo (8 punktas); atlikti kitas visuomenės sveikatos priežiūros viešojo administravimo funkcijas, kurias reglamentuoja šis ir kiti įstatymai bei teisės aktai (15 punktas).

Pagal Visuomenės sveikatos priežiūros įstatymo 21 straipsnio 1 dalį saugi asmenų gyvenamoji aplinka užtikrinama, be kita ko, šiomis priemonėmis: tinkamų higienos sąlygų ir režimo gyvenamojoje teritorijoje bei pastatuose sudarymas (5 punktas); kitos priemonės (8 punktas). Valstybės ir savivaldybių institucijos pagal kompetenciją užtikrina šio straipsnio 1 dalyje numatytų priemonių vykdymą (Visuomenės sveikatos priežiūros įstatymo 21 straipsnio 2 dalis).

NVSC vienas iš veiklos tikslų yra, be kita ko, vykdyti valstybinę priežiūrą ir kontrolę, kuri realizuojama ir šių funkcijų vykdymu: vykdo sanitarinės apsaugos zonų valstybinę visuomenės sveikatos saugos kontrolę; atsižvelgdamas į asmenų prašymus, skundus, vykdo visuomenės sveikatos saugos reglamentų (higienos normų), kurių kontrolė nėra pavesta kitiems viešojo administravimo subjektams, laikymosi kontrolę (valstybinę visuomenės sveikatos saugos kontrolę) pagal sveikatos apsaugos ministro nustatytą kontroliuojamų sričių sąrašą; vykdo kvapų valstybinę visuomenės sveikatos saugos kontrolę gyvenamuosiuose ir visuomeninės paskirties pastatuose, įskaitant tai, kaip laikomasi taršos integruotos prevencijos ir kontrolės leidimuose ir taršos leidimuose Centro nustatytų sąlygų dėl kvapų valdymo; atlieka kitas įstatymų ir kitų teisės aktų nustatytas funkcijas (Nacionalinio

visuomenės sveikatos centro prie Sveikatos apsaugos ministerijos nuostatų, patvirtintų Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro 2015 m. rugsėjo 18 d. įsakymu Nr. V-1058 „Dėl Nacionalinio visuomenės sveikatos centro prie Sveikatos apsaugos ministerijos nuostatų patvirtinimo“, 10.2, 11.2.3, 11.2.6, 11.2.7, 11.16 papunkčiai).

Visuomenės sveikatos kontrolė yra valstybinė ir savivaldybių (Visuomenės sveikatos priežiūros įstatymo 41 straipsnio 1 dalis). To paties straipsnio 5 dalyje numatyta, kad valstybinė visuomenės sveikatos saugos kontrolė vykdoma sveikatos apsaugos ministro patvirtinto Tiesioginės valstybinės visuomenės sveikatos saugos kontrolės reglamento nustatyta tvarka. Vykdydami valstybinę visuomenės sveikatos saugos kontrolę Visuomenės sveikatos priežiūros įstatymo 15 straipsnio 1, 2, 5, 6, 7 ir 8 punktuose apibrėžtuose objektuose (toliau – kontrolės objektai), NVSC tarnautojai turi teisę: 1) pateikę tarnybinį pažymėjimą ir įstaigos vadovo ar jo įgalioto asmens išduotą pavedimą, laisvai ir be išankstinio perspėjimo įeiti į kontrolės objektus jų darbo metu; 2) tikrinti, ar laikomasi visuomenės sveikatos priežiūros norminių teisės aktų reikalavimų; 3) reikalauti, kad kontrolės objektų vadovai ar jų įgalioti asmenys atvyktų ir teiktų paaiškinimus žodžiu ir (ar) raštu; 4) siūlyti atitinkamai institucijai sustabdyti ar panaikinti licenciją verstis ūkine komercine veikla asmenims, kurių vykdoma veikla gali padaryti ar padarė žalos sveikatai; 5) Produktų saugos įstatymo ir kitų įstatymų nustatytais pagrindais ir Vyriausybės nustatyta tvarka taikyti rinkos ribojimo priemones (Visuomenės sveikatos priežiūros įstatymo 41 straipsnio 6 dalis). NVSC tarnautojai gali turėti ir kitų teisių, nustatytų kituose įstatymuose (Visuomenės sveikatos priežiūros įstatymo 41 straipsnio 7 dalis).

Visuomenės sveikatos priežiūros įstatymo 41 straipsnio 5 dalyje įvardyta tvarka yra nustatyta Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro 2010 m. spalio 28 d. įsakymu Nr. V-946 „Dėl Tiesioginės valstybinės visuomenės sveikatos saugos kontrolės reglamento patvirtinimo“ patvirtintame Tiesioginės valstybinės visuomenės sveikatos saugos kontrolės reglamente (toliau – ir Reglamentas).

Reglamento 2 punktas nustato, jog NVSC vykdo kontrolę Visuomenės sveikatos priežiūros įstatymo 15 straipsnio 1, 2, 5, 6, 7 ir 8 punktuose nurodytuose objektuose. Kontrolė apima objektų konsultavimą visuomenės sveikatos saugą reglamentuojančių teisės aktų reikalavimų įgyvendinimo klausimais ir kitų prevencinių veiksmų, skirtų užkirsti kelią galimiems visuomenės sveikatos saugą reglamentuojančių teisės aktų pažeidimams, atlikimą, objektų patikrinimus, teisės aktų nustatyta tvarka gautos informacijos apie objektų veiklą vertinimą, poveikio priemonių taikymą įstatymų ir jų priimtų kitų teisės aktų nustatyta tvarka (Reglamento 3 punktas). Reglamento 11 punkte numatyta, jog kontrolės tikslas – nustatyti, ar objektai laikosi visuomenės sveikatos saugą reglamentuojančių teisės aktų reikalavimų, ar tinkamai tuos reikalavimus vykdo, ir įgyvendinti priemones, mažinančias galimų pažeidimų skaičių, teikti metodinę pagalbą objektams, juos konsultuoti visuomenės sveikatos saugą reglamentuojančių teisės aktų reikalavimų įgyvendinimo klausimais. Viena iš Reglamente numatytų kontrolės rūšių yra operatyvioji kontrolė (neplaninis patikrinimas). Reglamento 13 punktas išskiria atvejus, kada atliekama operatyvioji kontrolė: 13.3.1 gavus kito kompetentingo viešojo administravimo subjekto rašytinį motyvuotą prašymą ar pavedimą atlikti objekto patikrinimą ar kitos valstybės kompetentingos institucijos prašymą; 13.3.2 *turint informacijos ar kilus pagrįstų įtarimų dėl objekto veiklos, kuri gali prieštarauti visuomenės sveikatos saugą reglamentuojantiems teisės aktams ar jų neatitikti, kelti grėsmę teisės normų saugomoms vertybėms*; 13.3.3 gavus anoniminių skundą dėl konkretaus ūkio subjekto veiksmų ar neveikimo, kai įvertinus turimą informaciją kyla įtarimų, kad ūkio subjekto veikla gali kelti grėsmę teisės normų saugomoms vertybėms (teisės aktų pažeidimų prevencija); 13.3.4 jeigu operatyviosios kontrolės atlikimo pagrindą nustato kitas ūkio subjektų veiklos priežiūrą reglamentuojantis įstatymas. Operatyviosios kontrolės metu tiriami tik informacijoje, kurios pagrindu buvo vykdyta operatyvioji kontrolė, nurodyti visuomenės sveikatos saugą reglamentuojančių teisės aktų pažeidimai (Reglamento 43 punktas).

Operatyviosios tiesioginės valstybinės visuomenės sveikatos saugos kontrolės metu tikrintinų objektų atrankos taisyklės, patvirtintos NVSC direktoriaus 2021 m. spalio 22 d. įsakymu Nr. VKE-

543 „Dėl Operatyviosios tiesioginės valstybinės visuomenės sveikatos saugos kontrolės metu tikrintinų objektų atrankos taisyklių patvirtinimo“, nustato ūkio subjektų (toliau taip pat – objektų), kuriuose NVSC vykdo operatyviają tiesioginę valstybinę visuomenės sveikatos saugos kontrolę (toliau – operatyvioji kontrolė), atrankos operatyviajai kontrolei, Viešojo administravimo įstatymo 33 straipsnio 12 dalyje ir Reglamento 13.3 papunktyje nurodytais pagrindais, kriterijus (šių taisyklių 1 punktą). Pagal Operatyviosios tiesioginės valstybinės visuomenės sveikatos saugos kontrolės metu tikrintinų objektų atrankos taisyklių 3 punktą skundai dėl konkretaus ūkio subjekto veiksmų ar neveikimo NVSC nenagrinėjami (operatyvioji kontrolė nevykdoma): 3.1 esant Viešojo administravimo įstatymo 11 straipsnio 3 dalyje nustatytiems pagrindams, išskyrus anoniminius skundus dėl vertimosi veikla be būtino leidimo-higienos paso, asmens sveikatos priežiūros, švietimo ir stacionarių socialinių paslaugų įstaigų veiklos, kuri gali prieštarauti visuomenės sveikatos saugą reglamentuojantiems teisės aktams ar jų neatitikti, kelti grėsmę asmens (visuomenės) sveikatai; 3.2 jei skundžiamas veiksmas ar neveikimas priskiriamas prie Reglamento 67.1–67.4 papunkčiuose įvardintų mažareikšmių pažeidimų.

Be Reglamentu nustatytos visuomenės sveikatos saugos kontrolės mechanizmo, įstatymų leidėjas nustatė, jog kontrolė pagal asmenų skundus, pranešimus ar prašymus yra atliekama pagal sveikatos apsaugos ministro nustatytą kontroliuojamų sričių sąrašą. Ši blanketinė teisės norma (Visuomenės sveikatos priežiūros įstatymo 15 straipsnio 2 punktą) nukreipia į Sričių, kuriose Nacionalinis visuomenės sveikatos centras prie Sveikatos apsaugos ministerijos pagal asmenų prašymus, pranešimus, skundus vykdo valstybinę visuomenės sveikatos saugos kontrolę, sąrašą, patvirtintą Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro 2008 m. gruodžio 4 d. įsakymu Nr. V-1179 „Dėl Sričių, kuriose Nacionalinis visuomenės sveikatos centras prie Sveikatos apsaugos ministerijos pagal asmenų prašymus, pranešimus, skundus vykdo valstybinę visuomenės sveikatos saugos kontrolę, sąrašo patvirtinimo“ (toliau – ir Sričių sąrašas). Vienas iš objektų, kuriuose vykdoma ūkinės komercinės veiklos valstybinė kontrolė, yra Sričių sąrašo 2.6 punkte numatytos vaikų žaidimų aikštelės ir patalpos pagal Lietuvos higienos normą HN 131:2015 „Vaikų žaidimų aikštelės ir patalpos. Bendrieji sveikatos saugos reikalavimai“, patvirtintą Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro 2015 m. spalio 30 d. įsakymu Nr. V-1208 „Dėl Lietuvos higienos normos HN 131:2015 „Vaikų žaidimų aikštelės ir patalpos. Bendrieji sveikatos saugos reikalavimai“ patvirtinimo“ (toliau – ir Lietuvos higienos norma HN 131:2015). Šios Lietuvos higienos norma HN 131:2015 12 punkte nustatyta, kad žaidimų aikštelės dirvožemyje pavojingų cheminių medžiagų koncentracija neturi viršyti Lietuvos higienos normoje HN 60:2015 „Pavojingųjų cheminių medžiagų ribinės vertės dirvožemyje“, patvirtintoje Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro 2004 m. kovo 8 d. įsakymu Nr. V-114 „Dėl Lietuvos higienos normos HN 60:2015 „Pavojingųjų cheminių medžiagų ribinės vertės dirvožemyje“ patvirtinimo“, nustatytų ribinių verčių.

Apibendrinant aukščiau išdėstytą teisinį reglamentavimą, akivaizdu, jog NVSC yra kompetentingas pagal asmenų prašymus, skundus, pranešimus atlikti valstybinę visuomenės sveikatos saugos kontrolę, turint informacijos ar kilus pagrįstų įtarimų dėl objekto veiklos, kuri gali prieštarauti visuomenės sveikatos saugą reglamentuojantiems teisės aktams ar jų neatitikti, kelti grėsmę teisės normų saugomoms vertybėms. Visuomenės sveikata yra neabejotinai įstatymų saugoma vertybė (Europos Sąjungos pagrindinių teisių chartijos 35 straipsnis, Lietuvos Respublikos Konstitucijos 53 straipsnis, Visuomenės sveikatos priežiūros įstatymo 2 straipsnio 1, 2, 11 dalys), tačiau tokia kontrolė atliekama ne visuose objektuose, bet tik tuose, kurie patenka į Sričių sąrašą; sanitarinės apsaugos zonose; objektuose, kuriuose ūkinei veiklai vykdyti išduodamuose taršos integruotos prevencijos ir kontrolės leidimuose, taršos leidimuose NVSC nustatytos sąlygos dėl kvapų valdymo. Kontrolės apimtis, nustatyta Reglamento 3 punkte, apima platų veiksmų spektrą, įskaitant ir prevencinius veiksmus.

Viešojo administravimo subjektas, gavęs asmens skundą dėl tariamo asmens teisių pažeidimo, privalo asmens skundą ištirti ir informuoti jį apie skundo nagrinėjimo rezultatus. Taigi, teismui nagrinėjant ginčą dėl administracinio sprendimo, svarbu nustatyti, ar buvo garantuotos pareiškėjo

teisės tiriant jo skundą pagal Viešojo administravimo įstatymo reikalavimus, t. y. ar atsakovas tinkamai vadovaudamasis Viešojo administravimo įstatymo normomis ištyrė pareiškėjo skundą ir ar tinkamai jį informavo apie skundo tyrimo rezultatus (šiuo aspektu žr. Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo (toliau – ir LVAT) 2013 m. balandžio 15 d. sprendimą administracinėje byloje Nr. A602-616/2013). Šis aiškinimas aktualus ir Komisijos nagrinėjamo ginčo byloje.

Iš bylos medžiagos (2024-08-29 pareiškėjo skundo) matyti, kad siekdamas Visuomenės sveikatos priežiūros įstatymo 2 straipsnio 11 dalyje apibrėžtos visuomenės sveikatos saugos, pareiškėjas, kurio gyvenamajai aplinkai artimoje teritorijoje dėl paviršinių nuotekų valymo įrenginių ir kaupyklos veiklos, pasijuto nesaugiai ir kreipėsi į valstybės institucijas, prašydamas imtis teisės aktuose numatytų priemonių, siekiant užtikrinti pareiškėjo ir kitų asmenų gyvenimo kokybę ir sveikatai saugią aplinką, tačiau NVSC Vilniaus departamentas pareiškėjo 2024-08-29 skundo, kuris buvo papildytas 2024-09-09 raštu NVSC prašyta informacija, nenagrinėjo, apie tai informuodamas pareiškėją jo skundžiamame Raštu.

Atsakovas Rašte nurodė, kad Kvapų kontrolės taisyklių 1 punkte numatyta, kad šios taisyklės nustato kvapų valstybinės visuomenės sveikatos saugos kontrolės gyvenamosios aplinkos ore, įskaitant tai, kaip laikomasi taršos integruotos prevencijos ir kontrolės leidimuose ir taršos leidimuose NVSC nustatytų kvapų valdymo sąlygų, atlikimo pagrindus ir tvarką.

Pagal Kvapų kontrolės taisyklių 3 punktą kvapų kontrolė atliekama gavus asmens (asmenų) skundą, kuriame asmuo (asmens) skundžiasi iš ūkinėje komercinėje veikloje naudojamų stacionariųjų taršos kvapais šaltinių skleidžiamais kvapais gyvenamosios aplinkos ore. Skundus nagrinėja NVSC Reglamento nustatyta tvarka su šiose taisyklėse numatytais ypatumais (Kvapų kontrolės taisyklių 4 punktas).

Skundas nenagrinėjamas, jei NVSC nustato, kad kvapų kontrolės metu ne daugiau kaip prieš vienus metus buvo atliktas ūkinės veiklos sukeliama kvapo koncentracijos modeliavimas, kuriuo apskaičiuota kvapo koncentracija neviršijo didžiausiosios leidžiamosios kvapo koncentracijos ribinės vertės ir ūkinės veiklos vykdymo sąlygos po kvapo koncentracijos modeliavimo nepakito (Kvapų kontrolės taisyklių 5 punktas).

Pagal Lietuvos higienos normos HN 121:2010 1 punktą kvapo koncentracijos ribinė vertė taikoma gyvenamųjų ir visuomeninės paskirties pastatų patalpų, susijusių su apgyvendinimu (viešbučių, bendrabučių, kalėjimų, kareivinių, areštinių, vienuolynų ir kt.), ikimokyklinio ugdymo įstaigų, bendrojo lavinimo, profesinių, aukštųjų, neformaliojo švietimo mokyklų patalpų, kuriose vyksta mokymas ir ugdymas, asmens sveikatos priežiūros įstaigų patalpų, kuriose būna pacientai, orui bei jų žemės sklypų ne didesniu kaip 40 m atstumu nuo gyvenamojo namo ar nurodytų visuomeninės paskirties pastatų aplinkos orui.

Kvapo koncentracijos ribinė vertė taikoma tik iš ūkinėje komercinėje veikloje, kurioje naudojami stacionarūs taršos kvapais šaltiniai, kylantiems kvapams vertinti (Lietuvos higienos normos HN 121:2010, 2 punktas).

Kvapo koncentracijos ribinė vertė netaikoma: 3.1. paties asmens ūkinės komercinės veiklos keliamo ir jį veikiančio kvapo atvejais; 3.2. kvapui darbo vietose vertinti; 3.3. avarijų ir ekstremalių situacijų sukeliančių taršą kvapais ir jų likvidavimo atvejais (Lietuvos higienos normos HN 121:2010, 3 punktas).

Kaip anksčiau jau minėta, atsakovas Raštu paaiškino pareiškėjo 2024-08-29 skundo nenagrinėjimo priežastį, motyvuodama tuo, kad pareiškėjo 2024-09-09 rašto duomenimis kvapas jaučiamas Lietaus parko teritorijoje, kurioje yra paviršinių nuotekų valymo įrenginiai ir kaupykla, t. y. teritorijoje, kurioje nėra taikoma kvapo koncentracijos ribinė vertė pagal Lietuvos higienos normos HN 121:2010 nuostatas (3.1 papunktį).

Skundžiamame Rašte nėra tiesiogiai nurodyta, kad NVSC būtų nekompetentingas išnagrinėti pareiškėjo skundo, neįvardintas ir toks teisinis pagrindas, pvz., Viešojo administravimo įstatymo 11 straipsnio 3 dalies 6 punktas (Prašymas ar skundas viešojo administravimo subjekto vadovo arba jo įgalioto pareigūno ar valstybės tarnautojo, kito įstatymų nustatytą specialų statusą turinčio fizinio

asmens sprendimu gali būti nenagrinėjamas, jeigu prašymas ar skundas viešojo administravimo subjektui pateiktas ne pagal kompetenciją). Atsiliepime atsakovas nurodė, kad nėra viešojo administravimo institucijų, kurios nagrinėtų skundus dėl kvapų pareiškėjo nurodytoje Lietaus parko teritorijoje.

Komisija nesutinka su NVSC Rašto išvada dėl pareiškėjo 2024-08-29 skundo (įvertinus ir 2024-09-09 papildomą informaciją) nenagrinėjimo.

Viešai skelbiamais duomenimis, „<...> (duomenys neskelbtini) nutiesti *magistraliniai* paviršinių nuotekų tinklai, surinkiantys šiaurinės miesto dalies lietaus vandenį. Kartu įrengta ir didžiausia Lietuvoje lietaus nuotekų valykla bei išvalyto vandens kaupykla, kas iš tiesų yra dar viena patraukli rekreacinė teritorija, kur vilniečiai galės leisti laisvalaikį ar naudotis kaip papildomu žaliuoju pėsčiųjų ar dviratininkų maršrutu keliaudami iš (duomenys neskelbtini) į (duomenys neskelbtini). Šis projektas – puikus pavyzdys, kaip įgyvendinant vieną projektą galima pasiekti daug tikslų: išspręsta centrinės miesto dalies gatvių užtvindymo rizika, (duomenys neskelbtini) įrengta *rekreacinė* lietaus nuotekų kaupykla ir puiki poilsio erdvė, kurioje laisvalaikį galės leisti vilniečiai. Savivaldybei investavus papildomai, *čia įrengėme pėsčiųjų ir dviračių takus, vaikų žaidimo aikštelę, suolelius*. Galiausiai, tuo pačiu sutvarkyta ir šiaurinės (duomenys neskelbtini) dalies infrastruktūra – (duomenys neskelbtini) gatvių dangos, šaligatviai, o to naudą kasdien pajus dar daugiau vilniečių.“, – sakė Vilniaus meras <...>“ (<https://madeinvilnius.lt/naujienos/miestas/vilnieciams-atverta-nauja-vieta-seskines-parkas/>).

Visų pirma, NVSC, būdamas atsakingu už valstybinę visuomenės sveikatos saugos kontrolę, įgaliotas atlikti platų spektrą tokios kontrolės veiksmų, kai ji apima objektų konsultavimą visuomenės sveikatos saugą reglamentuojančių teisės aktų reikalavimų įgyvendinimo klausimais ir kitų prevencinių veiksmų, skirtų užkirsti kelią galimiems visuomenės sveikatos saugą reglamentuojančių teisės aktų pažeidimams, atlikimą, objektų patikrinimus, teisės aktų nustatyta tvarka gautos informacijos apie objektų veiklą vertinimą, poveikio priemonių taikymą įstatymų ir jų priimtų kitų teisės aktų nustatyta tvarka (Reglamento 3 punktas). Pareiškėjas 2024-08-29 skundu, be kita ko, prašė imtis visų įmanomų priemonių pagal kompetenciją, *vadinas ir prevencinių*, kad būtų apgintos jo ir kitų žmonių teisės ir teisėti interesai į sveiką ir švarią aplinką, atsakant pateikti visus skundo nagrinėjimo metu surinktus dokumentus ir kitą informaciją, kviesti pareiškėją į faktinių duomenų patikrinimą vietoje. Iš Rašto turinio nėra aišku, motyvai ir pagrindas (tiek faktinis, tiek teisinis), kodėl atsakovas, gavęs informaciją apie galimai sklindantį nemalonų kvapą teritorijoje, pareiškėjo teigimu prie pat valdymo įrenginių, tarp jų ir kaupyklos, esančioje didelėje vaikų žaidimų aikštelėje asmenims (tėvams, vaikams, kūdikiams) patiriant nepatogumus ir galimai žalą sveikatai, neatliko operatyviosios kontrolės, pvz., Reglamento 13.3.2 papunkčio atveju (*turint informacijos ar kilus pagrįstų įtarimų dėl objekto veiklos, kuri gali prieštarauti visuomenės sveikatos saugą reglamentuojantiems teisės aktams ar jų neatitikti, kelti grėsmę teisės normų saugomoms vertybėms*). Nenurodytas nei vienas Operatyviosios tiesioginės valstybinės visuomenės sveikatos saugos kontrolės metu tikrintinų objektų atrankos taisyklių 3 punkto papunkčių pagrindas, kada operatyvioji kontrolė gali būti nevykdoma.

Atsakovas, įgaliotas vykdyti kvapų valstybinę visuomenės sveikatos saugos kontrolę ne tik gyvenamuosiuose ir visuomeninės paskirties pastatuose, bet ir sanitarinės apsaugos zonų, taip pat, kaip laikomasi taršos integruotos prevencijos ir kontrolės leidimuose ir taršos leidimuose NVSC nustatytų sąlygų dėl kvapų valdymo, Rašte nenurodė, kokius faktinius veiksmus atliko, siekdamas išsiaiškinti, ar teritorija, kurioje galimai sklinda nemalonus kvapas, yra (nėra) ne didesniu kaip 40 m atstumu nuo gyvenamojo namo ar visuomeninės paskirties pastatų, kai jau būtų taikoma kvapo koncentracijos ribinė vertė, ar ūkio subjektui, eksploatuojančiam paviršinių nuotekų valymo įrenginius ir kaupyklą, išduotame taršos leidime yra (nėra) NVSC nustatytų sąlygų dėl kvapų valdymo, ar pareiškėjo nurodytoje teritorijoje yra (nėra) sanitarinė apsaugos zona, kuri pagal Lietuvos Respublikos specialiųjų žemės naudojimo sąlygų įstatymo 2 straipsnio 34 dalį suprantama kaip aplink stacionarų taršos šaltinį arba kelis šaltinius esanti teritorija, kurioje dėl galimo neigiamo planuojamos

ar vykdomos ūkinės veiklos poveikio visuomenės sveikatai galioja šiuo įstatymu nustatytos specialiosios žemės naudojimo sąlygos.

Nors pareiškėjas nurodo, kad į kaupyklą galimai išleidžiami naftos produktai, prie pat valymo įrenginių, tarp jų ir kaupyklos, yra didelė vaikų žaidimų aikštelė, atsakovas Rašte nenurodė dėl jam pagal Sričių sąrašo 2.6 punktą, Lietuvos higienos normos HN 131:2015 12 punkte numatytos pareigos, susijusios su žaidimų aikštelės dirvožemyje pavojingų cheminių medžiagų koncentracijos ribinių verčių kontrole, vykdymo (nevykdymo).

Vadovaudamasis Lietuvos Respublikos viešojo administravimo įstatymo 12 straipsnio 4 dalimi, viešojo administravimo subjektas motyvuotai gali prašyti kito viešojo administravimo subjekto pateikti dokumentus, informaciją ar nuomonę pagal kompetenciją, kurių reikia administraciniam sprendimui priimti, arba tarnybinės pagalbos. Taikomas „Vieno langelio“ principas, kuris reiškia, kad asmeniui informacija suteikiama, prašymas ar skundas priimamas ir atsakymas į juos pateikiamas vienoje darbo vietoje. Prašymą ar skundą nagrinėja ir informaciją iš savo struktūrinių padalinių, pavaldžių subjektų, prireikus ir iš kitų viešojo administravimo subjektų gauna pats prašymą ar skundą nagrinėjantis ir administracinį sprendimą priimantis viešojo administravimo subjektas, neįpareigodamas tai atlikti prašymą ar skundą padavusio asmens (Viešojo administravimo įstatymo 3 straipsnio 13 punktas). Pagal Viešojo administravimo įstatymo 27 straipsnio 1 dalį viešojo administravimo subjektas, pradėjęs administracinę procedūrą, prireikus gali faktinius duomenis patikrinti vietoje. *Komisija vertina, kad nagrinėjamu atveju, siekiant išnagrinėti pareiškėjo 2024-08-29 skundą, turėjo būti įvertinta aplinkybių visuma, susijusi su pareiškėjo nurodytoje teritorijoje vykdoma ūkine veikla ir pareiškėjo patiriamais ar jo įvardytais nepatogumais, grėsme ar galimai žala asmenų sveikatai.* Komisijos posėdyje atsakovo atstovė, atsakydama į klausimą, kokie veiksmai atlikti, siekiant nustatyti, ar objektas priskiriamas operatyviosios kontrolės objektui, nurodė tai, kad NVSC Vilniaus departamento 2024-09-06 raštu Nr. (10-12 4.80 Mr)2-33404 „Dėl skundo persiuntimo nagrinėti pagal kompetenciją ir informacijos, susijusios su kvapais, patikslinimo“ buvo kreiptasi į pareiškėją, prašant suteikti papildomą informaciją (t. y., pareiškėjo gyvenamosios vietos adresą, kontaktinį telefono numerį, kada jaučiamas kvapas, kada jis intensyviausias ir laiką, kada pareiškėjas siūlo atlikti kvapo kontrolę) (b. l. 17–24). Atsižvelgdama į tai, kad teritorija, apie kurioje galimai taršą ir asmenų (taip pat ir pareiškėjo) teisių galimai pažeidimus gautas pareiškėjo skundas, yra (duomenys neskelbtini), t. y. gyvenamojoje vietovėje pagal Lietuvos Respublikos teritorijos administracinių vienetų ir jų ribų įstatymo 3 straipsnio prasmę, ji naudojama ir visuomenės rekreaciniais tikslais, o operatyvioji kontrolė atliekama ir turint informacijos dėl objekto veiklos, kuri gali kelti grėsmę teisės normų saugomoms vertybėms (teisė į švarią ir saugią aplinką, aukštą žmonių sveikatos apsaugos lygį), Komisija vertina, kad šiuo atveju nebuvo atlikti visi reikalingi veiksmai, NVSC siekiant visapusiškai nustatyti, ar objektas priskiriamas operatyviosios kontrolės objektui (Visuomenės sveikatos priežiūros įstatymo 15 straipsnio 2, 6, 8 punktai, Reglamento 2, 3, 11 punktai, 13.3 papunktis, Operatyviosios tiesioginės valstybinės visuomenės sveikatos saugos kontrolės metu tikrintinų objektų atrankos taisyklių 3 punktas), ar buvo (nebuvo) sąlygos imtis priemonių asmenų gyvenamosios aplinkos saugai užtikrinti (Visuomenės sveikatos priežiūros įstatymo 21 straipsnio 1, 2 dalis). Pagal minėtas Viešojo administravimo įstatymo nuostatas, jeigu atsakovui trūko duomenų, jis turėjo galimybę kreiptis į kitus viešojo administravimo subjektus bei pateikti pareiškėjui aiškų ir išsamų atsakymą dėl visų 2024-08-29 skunde dėstomų aplinkybių (tiek, kiek tai nepriklauso atsakyti kitam skundo adresatui – Centrinei projektų valdymo agentūrai, Aplinkos apsaugos departamentui prie Aplinkos ministerijos, kuriam NVSC pagal kompetenciją persiuntė skundo dalį, kaip Komisijos posėdyje minėjo atsakovo atstovė, dėl aplinkosaugos pažeidimų), tačiau Komisija neturi tokių duomenų, kad tai buvo padaryta.

Dar daugiau, Rašto pateikimo metu atsakovui buvo žinoma arba turėjo būti žinoma, kad nuo 2024-10-01 įsigalioja Lietuvos Respublikos aplinkos oro apsaugos įstatymo 5¹ straipsnio nuostatos, pagal kurias „Aplinkos oro kokybės vertinimas savivaldybės lygmeniu vykdomas pagal Aplinkos monitoringo įstatymo nustatyta tvarka rengiamą ir tvirtinamą savivaldybės aplinkos monitoringo

programą, siekiant: 1) gauti išsamią informaciją apie aplinkos oro užterštumo lygį savivaldybės gyvenamosiose vietovėse; 2) nustatyti savivaldybės gyvenamosios vietovės dalis, kuriose aplinkos oro užterštumo lygis gali daryti kenksmingą poveikį vietos gyventojų sveikatai; 3) nustatyti ūkio subjektus, kurių keliami tarša daro reikšmingą neigiamą poveikį aplinkos oro užterštumo lygiui savivaldybės gyvenamojoje vietovėje ar jos dalyje; 4) informuoti savivaldybės gyvenamosios vietovės ar jos dalies bendruomenę apie aplinkos oro užterštumo lygį ir imtis veiksmų aplinkos oro kokybei savivaldybės gyvenamosiose vietovėse gerinti (1 dalis). *Savivaldybių institucijos ir įstaigos savivaldybių gyvenamosiose vietovėse ar šio straipsnio 1 dalies 2 punkte nurodytose jų dalyse vykdo aplinkos oro užterštumo aplinkai ar žmonių sveikatai aktualiais teršalais lygio matavimus ar kitais vertinimo metodais nustato tų teršalų koncentracijų aplinkos ore, planuoja ir įgyvendina vietinės aplinkos oro kokybės valdymo priemones* (2 dalis). Kai nustatomas šio straipsnio 1 dalies 3 punkte nurodytas ūkio subjektas, kurio keliami tarša daro reikšmingą neigiamą poveikį aplinkos oro užterštumo lygiui savivaldybės gyvenamojoje vietovėje ar jos dalyje, savivaldybės administracija per 7 darbo dienas nuo ūkio subjekto nustatymo dienos apie tai raštu informuoja ūkio subjektą ir ūkio subjektų veiklos priežiūrą vykdančias institucijas (3 dalis). Kai nustatytas šio straipsnio 1 dalies 3 punkte nurodytas ūkio subjektas, kurio keliami tarša daro reikšmingą neigiamą poveikį aplinkos oro užterštumo lygiui savivaldybės gyvenamojoje vietovėje ar jos dalyje, turi taršos integruotos prevencijos ir kontrolės leidimą arba taršos leidimą, savivaldybės meras ar jo įgaliotas savivaldybės administracijos direktorius gali teikti aplinkos ministro įgaliotai išduoti leidimus institucijai prašymą aplinkos ministro nustatyta tvarka peržiūrėti šio leidimo sąlygas (4 dalis).“ Nenustatyta, kad NVSC prevenciškai būtų perdavusi informaciją savivaldybei, įgysiančiai minėtų teisės normų įgaliojimus 2024-10-01. Viena iš savarankiškųjų savivaldybės funkcijų yra aplinkos kokybės gerinimas ir apsauga, aplinkos monitoringas (Lietuvos Respublikos vietos savivaldos įstatymo 6 straipsnio 28 punktas).

Apibendrinant tai, kas išdėstyta, Komisija daro išvadą, jog atsakovas pažeidė pagrindines procedūras, ypač taisykles, turėjusias užtikrinti objektyvų visų aplinkybių įvertinimą ir sprendimo neatlikti operatyviosios kontrolės pagrįstumą.

Viešojo administravimo subjektas, priimdamas individualų administracinį aktą, turi užtikrinti teisės akto atitiktį bendriesiems teisės principams. LVAT praktikoje akcentuojama, kad formalus teisės reikalavimų vykdymas neatitinka teisėtumo principo (LVAT 2011-02-23 sprendimas administracinėje byloje Nr. A-62-929/2011, 2007-07-05 nutartis administracinėje byloje Nr. A17-773/2007). Atsakingo valdymo (gero administravimo) principas, be kita ko, įtvirtina viešojo administravimo subjekto pareigą imtis aktyvių veiksmų vykdant administracinę procedūrą (LVAT 2015-07-31 nutartis administracinėje byloje Nr. A-1547-502/2015). Formaliai ir biurokatiškai vykdomos viešojo administravimo funkcijos nesiderina su gero administravimo principu (LVAT 2015-06-25 nutartis administracinėje byloje Nr. A-2150-492/2015).

Viešojo administravimo įstatymo 3 straipsnio 5 punkte numatytas išsamumo principas, kuris reiškia, kad viešojo administravimo subjektas į prašymą ar skundą turi atsakyti aiškiai ir argumentuotai, nurodydamas visas prašymo ar skundo nagrinėjimui įtakos turėjusias aplinkybes ir konkrečias teisės aktų nuostatas, kuriomis rėmėsi vertindamas prašymo ar skundo turinį.

Vertinant skundžiamą Raštą išsamumo prasme, akivaizdu, jog jame nenurodytos visos skundai išnagrinėti svarbios anksčiau aptartos aplinkybės, į visus skunde (ir jo priede) keliamus klausimus nebuvo atsakyta.

Vienas iš gero administravimo principų yra konstitucinė nuostata, kad visos valdžios įstaigos tarnauja žmonėms (Lietuvos Respublikos Konstitucijos 5 straipsnio 3 dalis). Su gero administravimo principu aspektu siejamas ir administracinių paslaugų prieinamumo užtikrinimas. Formaliai ir biurokatiškai vykdomos viešojo administravimo funkcijos nesiderina su gero administravimo principu (pvz., LVAT 2015-06-25 nutartis administracinėje byloje Nr. A-2150-492/2015). Gero administravimo principas reikalauja, kad valstybės institucijos, priimdamos administracinius sprendimus, veiktų rūpestingai ir atidžiai, taip pat užtikrintų, kad administracinėje procedūroje būtų

laikomasi visų teisės aktų nuostatų (pvz., LVAT 2015-06-26 nutartis administracinėje byloje Nr. eA-2142-624/2015). Be to, gero administravimo principas yra platus, savyje talpinantis ne vieną įvairaus pobūdžio (materialinio, procedūrinio) imperatyvą, jų tarpe ir administracinio teisinio santykio šalių bendradarbiavimą bei pareigą imtis aktyvių veiksmų, padėti, elgtis rūpestingai ir atidžiai (LVAT biuletenis Nr. 30, 2016, p. 467, 470).

Komisija sprendžia, jog nagrinėjamu atveju atsakovas, būdamas atsakingu už valstybinę visuomenės sveikatos saugos kontrolę, nesivadovavo gero administravimo principu, dėl 2024-08-29 skunde nurodytų pareiškėjo galimai pažeistų teisių, pradėjęs nagrinėti skundą, neatliko visapusiško faktinio ir teisinio pagrindo vertinimo. Pažymėtina, kad šio ginčo byloje gautos Aplinkos ministerijos nuomone, kvapas, kaip medžiagos savybė veikia gyventojų dvasinę, fizinę ir socialinę gerovę, t. y. visuomenės sveikatą, kurios saugą turėtų užtikrinti sveikatos priežiūros, saugos srityje veikiančios institucijos. Tokie viešojo administravimo institucijos veiksmai, kai nesiremiam gero administravimo principu siekiant padėti besikreipiančiam asmeniui įgyvendinti jo teises, o formaliai ir biurokatiškai vykdomos viešojo administravimo funkcijos, pripažintini neteisėtais (pvz., LVAT 2015-06-25 nutartis administracinėje byloje Nr. A-2150-492/2015, 2021-03-24 nutartis administracinėje byloje Nr. eA-1826-629/2021).

Kriterijus, pagal kurį turi būti vertinama procedūros pažeidimo įtaka priimto administracinio akto teisėtumui, yra tikimybė, kad dėl šio pažeidimo buvo priimtas nepagrįstas sprendimas (LVAT 2016-02-11 nutartis administracinėje byloje Nr. A-79-624/2016, 2014-04-08 nutartis administracinėje byloje Nr. A502-253/2014 ir kt.). Įvertinus nustatytų aplinkybių ir įrodymų visumą, Komisija daro išvadą, kad atsakovui nesurinkus įrodymų, pagrindžiančių objekto priskirtinumo Sričių sąrašui ar priešingai, paneigiančių objekto priskirtinumą Sričių sąrašui, nenurodžius dėl kompetencijos nagrinėti skundą Visuomenės sveikatos priežiūros įstatymo 15 straipsnio 2, 6 ar 8 punkto pagrindo (ne)egzistavimo, ar yra (nėra) pagrindai taikyti operatyviąją kontrolę ar kitas asmenų gyvenamosios aplinkos saugos priemones, buvo padarytas esminis pažeidimas, dėl kurio nebuvo užtikrintas objektyvus visų skunde nurodytų aplinkybių įvertinimas ir tai sudaro pagrindą skundžiamą Raštą panaikinti. Tokiu atveju Komisija kitų pareiškėjo skundo argumentų nevertina ir dėl jų išsamiau nepasisako.

Įvertinusi teises ir faktines aplinkybes, Komisija sprendžia, kad Nacionalinio visuomenės sveikatos centro prie Sveikatos apsaugos ministerijos Vilniaus departamento 2024-09-25 raštas Nr. (10-12 4.80 Mr)2-36119 „Dėl Paviršinių nuotekų valymo įrenginių ir kaupyklos, Lietaus parko teritorijoje, (duomenys neskelbtini), kvapo“ naikintinas. Tenkinus pagrindinį skundo reikalavimą dėl Rašto panaikinimo, tenkintinas ir išvestinis reikalavimas įpareigoti atsakovą iš naujo išnagrinėti pareiškėjo 2024-08-29 skundą (kiek priklauso atsakovo kompetencijai) bei į jį atsakyti pagal įstatymų reikalavimus, be kita ko, vadovaujantis ir išsamumo principu, arba persiųsti skundą kompetentingam viešojo administravimo subjektui, pagrindžiant teisės aktų nuostatomis, jog atitinkami skundo klausimai yra priskirtini kito viešojo administravimo subjekto kompetencijai (Viešojo administravimo įstatymo 10 straipsnio 1 ir 5 dalys, 11 straipsnio 1 ir 4 dalys). Pažymėtina, jog administracinio sprendimo priėmimas yra viešojo administravimo subjekto prerogatyva, sprendimo priėmimo motyvai pagal įstatymą privalo būti nurodomi pačiame administraciniame sprendime, todėl Komisija, įpareigodama iš naujo išnagrinėti skundą, nenurodo atsakovui, kokį sprendimą jis turėtų priimti. Jeigu NVSC visgi nustatytų, kad valstybėje nėra viešojo administravimo institucijų, kurios nagrinėtų skundus dėl kvapų tokiose teritorijose, kaip pareiškėjo nurodytoje, Komisijos vertinimu, asmuo turi subjektinę teisę ginti jo galimai pažeistas teises ir (ar) teisėtus interesus teisme įstatymų nustatyta tvarka (Lietuvos Respublikos teismų įstatymo 4 straipsnis).

Nustatytų teisinių ir faktinių aplinkybių pagrindu pareiškėjo skundas tenkintinas.

Vadovaudamasi Lietuvos Respublikos ikiteisminio administracinių ginčų nagrinėjimo tvarkos įstatymo 20 straipsnio 1 dalies 2, 4 punktais, 22 straipsnio 1 dalimi, Komisija

n u s p r e n d ž i a:

Panaikinti atsakovo Nacionalinio visuomenės sveikatos centro prie Sveikatos apsaugos ministerijos Vilniaus departamento 2024-09-25 raštą Nr. (10-12 4.80 Mr)2-36119 „Dėl Paviršinių nuotekų valymo įrenginių ir kaupyklos, Lietaus parko teritorijoje, (duomenys neskelbtini), kvapo“.

Įpareigoti atsakovą Nacionalinį visuomenės sveikatos centrą prie Sveikatos apsaugos ministerijos iš naujo išnagrinėti pareiškėjo G. B. 2024-08-29 skundą, vertinant pareiškėjo 2024-09-09 raštu pateiktą papildomą informaciją, bei į jį atsakyti pagal įstatymų reikalavimus, įskaitant ir vadovaujantis išsamumo principu.

Sprendimą per vieną mėnesį nuo sprendimo priėmimo dienos bylos šalys turi teisę apskųsti Regionų administraciniam teismui Lietuvos Respublikos administracinių bylų teisenos įstatymo nustatyta tvarka.

Komisijos posėdžio pirmininkas

Edvardas Jucius

Komisijos nariai

Vytautas Kurpuvesas

Inga Morkvėnienė